

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

אמיר אלשיין
יו"ר הוועד המנהל

הנשיא העשירי ראובן ריבלין
יו"ר של כבוד

יוחנן פלסטר
נשיא

חברי הוועד המנהל

עו"ד ליאת אהרנסון
פרופ' ורד וניצקי-סרוסי
ד"ר חן ליכטנשטיין
מול מועלם
שגירי לשעבר סלי מרידור
פרופ' מאירי נאסר אבו-אלהיג'א
עו"ד אבי פיישר
ד"ר מיכל צור
יוסי קוצניק

המועצה הבין-לאומית

פרופ' רונלד דיאלס, יו"ר

השופטת רוזלי סילברמן אבליה, קנדה
אן אפלבלום, ארה"ב
השופטת דורית ביניש, ישראל
השופט סטיבן ברייר, ארה"ב
רלף גרסון, ארה"ב
פרופ' משה הלברטל, ישראל
פרופ' בריסטוף מרקושיץ, גרמניה
ד"ר שרון נוריאן, ארה"ב
השופט אברהם סופר, ארה"ב
ברט סטפנס, ארה"ב
פרופ' גרהרד קספר, ארה"ב
הארייט שליפ, ארה"ב

סגני נשיא

נח הקר, מדיניות
פרופ' עמית כהן, מחקר
ד"ר ישי ג'סי (ג'סי) פרס, אסטרטגיה

עמיתים בכירים

פרופ' תמר הוסטובסקי ברנדס
פרופ' תמר הרמן
פרופ' נתן זוסמן (אורח)
חסאן טואפרה (אורח)
תומר לונן (אורח)
פרופ' יותם מרגלית
פרופ' דניאל סטעמן
פרופ' בני פורת
פרופ' קרנית פלוג
פרופ' מרדכי קרמניצר
פרופ' גדעון רהט
ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר
פרופ' יובל שני

מייסדים

ד"ר אריק כרמון
ברנרד מרבוט (1929-2024)
מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ (1920-2021)

אוגוסט 2026

פסילת רשימות ומועמדים לקראת הבחירות לכנסת ה-26

מסבירון מאת ד"ר אופיר חדד וד"ר עמיר פוקס

הזכות לבחור ולהיבחר היא אחת מזכויות היסוד במדינה דמוקרטית, המאפשרת לאזרחיות ולאזרחי המדינה לבחור את נציגיהם לכנסת ולהציג אליה את מועמדותם. פסילת רשימות ומועמדים פוגעת בזכות בסיסית זו, ועל כן יש לאפשר רק כאשר קיימות הצדקות כבדות משקל לאותה פגיעה. באילו מקרים ניתן לפסול רשימות ומועמדים? מי רשאי לעשות זאת? איך מתנהל ההליך? מה תפקידו של בית המשפט העליון בתהליך? ואילו רשימות ומועמדים נפסלו בעבר? חוקרי המכון עם התשובות לכל השאלות לקראת מערכת הבחירות הקרובה לכנסת ה-26.

מהי ההצדקה לפסילת רשימות ומועמדים?

ההצדקה המרכזית לפסילת רשימות ומועמדים נשענת על ההכרה בזכותה, ואף בחובתה, של הדמוקרטיה להגן על עצמה מפני כוחות המבקשים לנצל את הכלים הדמוקרטיים כדי לערער את יסודותיה ולפגוע בערכיה. תפיסה זו, המכונה "דמוקרטיה מתגוננת", גורסת כי אין להעניק הגנה בלתי מוגבלת לשחקנים פוליטיים הפועלים לביטול הדמוקרטיה, גם אם הם עושים זאת באמצעים דמוקרטיים, לכאורה. מנגנונים המאפשרים להגביל או לפסול השתתפות פוליטית של מפלגות, אשר חותרות תחת עקרונות היסוד של המשטר, התפתחו, במידה רבה, בעקבות לקחי העבר של דמוקרטיות, אשר חוו בעברן משטר טוטליטרי. דוגמה לכך ניתן למצוא בספרד, שחוק המפלגות בה קובע כי אפשר לפרק או להשעות מפלגה במקרה של פעילות המנוגדת לדמוקרטיה, או במקרה של פעילות בלתי חוקית לפי החוק הפלילי. בשנת 2002 ספרד אף קדמה סדרת תיקונים לחוק, שנועדו להתמודד עם מפלגות המזוהות עם הטרור הבדלני במדינה ולהוציאן אל מחוץ לחוק. דוגמאות נוספות ניתן למצוא במדינות פוסט-קומוניסטיות במזרח אירופה, כגון פולין, קרואטיה, סלובניה ולטביה, שביקשו להבטיח את יציבותם של המשטרים הדמוקרטיים החדשים ולמנוע את חזרתם של כוחות טוטליטריים.¹

מהו המקור החוקי לפסילת רשימות ומועמדים לכנסת?

חוק יסוד: הכנסת, אשר נחקק בשנת 1958, לא כלל בנוסחו המקורי הוראה מהותית המסייגת את הזכות להיבחר. הוראה מעין זו נקבעה לראשונה בשנת 1985 במסגרת סעיף 7א לחוק, והיא תוקנה מאז מספר פעמים. לפי סעיף 7א(א) לחוק יסוד: הכנסת, רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת ולא יהיה אדם מועמד בבחירות לכנסת, אם יש במטרותיה או במעשיה של הרשימה או במעשיו של האדם, לרבות בהתבטאויותיו, לפי העניין, במפורש או במשתמע, אחת מהעילות הבאות:

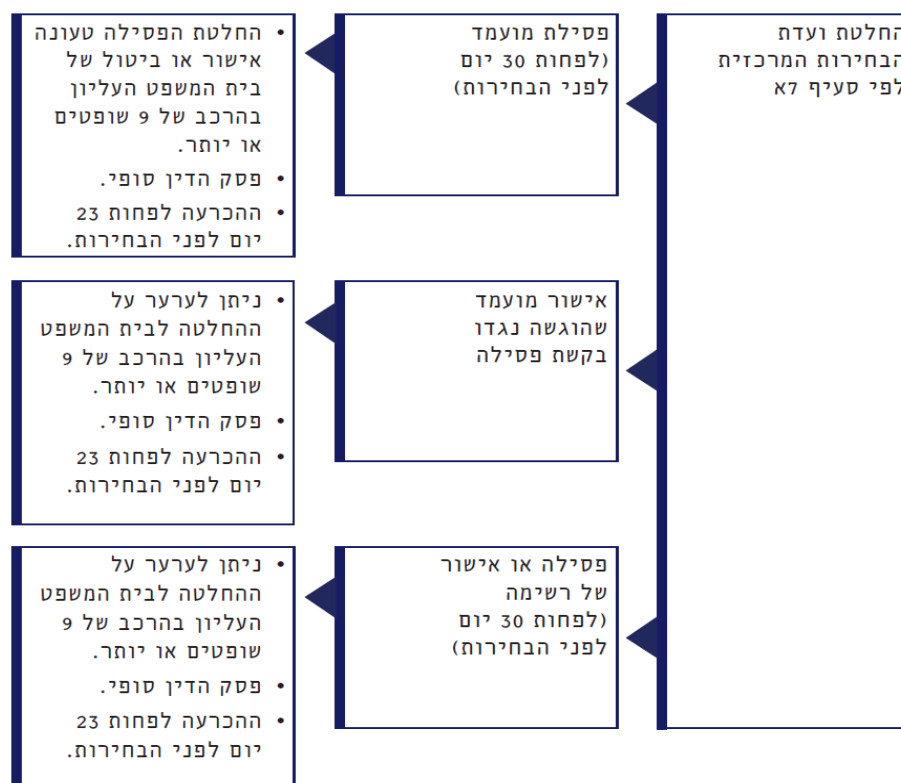
1. שלילת קיומה של המדינה כמדינה יהודית ודמוקרטית.
2. הסתה לגזענות.
3. תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור נגד מדינת ישראל.

¹ מרדכי קרמניצר, **פסילת רשימות** (ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2005), עמ' 19-32.

מהו ההליך לפסילת רשימות ומועמדים לכנסת?

בקשה לפסילת רשימה או מועמד לכנסת מוגשת לוועדת הבחירות המרכזית. מליאת ועדת הבחירות המרכזית היא פוליטית בעיקרה ומורכבת מנציגי הסייעות המכהנות בכנסת לפי מפתח הייצוג שלהן בכנסת היוצאת ובראשה עומד שופט בית המשפט העליון. את הבקשה לפסילה נדרש לתמוך באחת העילות שבחוק ובצירוף נימוקים ואסמכתאות מתאימות לביסוס הטענות. כאשר מדובר בבקשה לפסילת רשימה, כל גורם יכול להגיש את הבקשה. לגבי בקשה לפסילת מועמד, נדרשת חתימה של לפחות שליש מחברי הוועדה. הרשימה או המועמד שכנגדם מוגשת הבקשה לפסילה רשאים להגיש כתב תשובה והיועץ המשפטי לממשלה נדרש אף הוא להגיש את עמדתו. ועדת הבחירות המרכזית נדרשת לדון ולהכריע ברוב קולות בבקשת הפסילה.² יושב ראש הוועדה יכול גם כן להשתתף בהצבעה, הגם שבמהלך השנים התקבעה מסורת של הימנעות של יושבי הראש מהצבעה בבקשות פסילה.³ בעוד שעל החלטת הוועדה לפסול רשימה ניתן להגיש ערעור לבית המשפט העליון, הרי שהחלטת הוועדה כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות לכנסת טעונה על פי חוק אישור של בית המשפט העליון, כך שבית המשפט העליון הוא שותף לתהליך קבלת ההחלטה.⁴

תרשים 1: הליך פסילת רשימה או מועמד בגין העילות של סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת:⁵

² נוהל הטיפול בבקשות לפסילת רשימות ומועמדים או מועמד לכנסת, התש"ף-2019.

³ דנה בלאנדר, **ועדת הבחירות המרכזית – מקצועית או פוליטית?** (ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2022), עמ' 94-95.

⁴ סעיף 7א(ב) לחוק יסוד: הכנסת.

⁵ דנה בלאנדר, **ועדת הבחירות המרכזית – מקצועית או פוליטית?** (ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2022), עמ' 72.

מהן הבעיות בהליך הקיים של פסילת רשימות ומועמדים לכנסת?

פסילה של רשימה או של מועמד לכנסת פוגעת באחת הזכויות הדמוקרטיות הבסיסיות ביותר, הזכות לבחור ולהיבחר, כמו גם בזכויות יסוד של שוויון וחופש ביטוי פוליטי. השמירה על זכויות אלו במדינה דמוקרטית מחייבת ריסון ומשנה זהירות, והיא נדרשת להעשות רק במקרים חריגים בהם מתקיימת אחת העילות המפורטות בסעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת ובהתבסס על ראיות ברורות וחד-משמעיות. העובדה שהגוף הפוסל הוא גוף פוליטי בעיקרו, המקבל החלטות המושפעות משיקולים אידיאולוגיים-פוליטיים בלא שמוטלת עליו החובה לנמק את החלטותיו, הינה בעייתית במיוחד. במקרים רבים אופי הדיון שמתקיים בוועדה הינו פוליטי ולא ענייני, כך שאינטרסים פוליטיים ולא שאלות עובדתיות או משפטיות הם שמכתיבים את הצבעות חברי הוועדה לפסילת רשימות ומועמדים, בוודאי כשמדובר בתקופת בחירות.

מתי, לראשונה, נפסלה רשימת מועמדים בישראל?

הפסילה הראשונה של רשימת מועמדים בישראל התרחשה בשנת 1965, זאת על אף שלוועדת הבחירות המרכזית לכנסת השישית לא הייתה באותה עת סמכות כתובה בחוק לעשות זאת. הרשימה שנפסלה הייתה רשימת הסוציאליסטים, אשר הוקמה על ידי חברי תנועת אל-ארד, שהוצאה עוד קודם לכן מחוץ לחוק, לאחר שכמה מחבריה נתפסו כמסייעים למרגלים מסוריה ומלבנון.⁶ ועדת הבחירות המרכזית סרבה לאשר את רשימת הסוציאליסטים בטענה שמדובר בהתאחדות בלתי חוקית, היות ויוזמיה שוללים את שלמותה של המדינה ואת עצם קיומה. בית המשפט העליון קיבל את החלטת הוועדה בפסק דין ירדור, וקבע ברוב דעות כי לוועדת הבחירות המרכזית ישנה הסמכות לפסול רשימות אף בהיעדר חקיקה מפורשת בנושא, כאשר מדובר במקרים קיצוניים של שלילת עצם קיומה של המדינה, כחלק מתפיסה של דמוקרטיה מתגוננת.⁷

כיצד התפתחה פסיקת בית המשפט העליון לאחר מכן?

פסק דין ירדור נחשב למקרה חריג, שאינו מאפיין את התפתחות הפסיקה שלאחריו, לפיה יש לאפשר, עד כמה שניתן, התמודדות של רשימות ומועמדים לכנסת. כך קרה בשנת 1984, כאשר נדרש בית המשפט העליון לדון בפסילתן של רשימת כך והרשימה המתקדמת לשלום על ידי ועדת הבחירות המרכזית. בית המשפט העליון ביטל את ההחלטה ופסק ברוב דעות כי בהיעדר הוראת חוק מפורשת יש להגביל את ההלכה שנקבעה בפסק דין ירדור.⁸ בעקבות זאת, תוקן חוק יסוד: הכנסת, אליו נוסף סעיף 7א, המעניק לוועדת הבחירות המרכזית עילות פסילה מפורשות. חקיקת סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת אפשרה בשנת 1988 לוועדת הבחירות המרכזית לפסול את רשימת כך פעם נוספת, החלטה שהפעם לא שונתה על ידי בית המשפט העליון.⁹ בשנת 1992 נפסלה רשימת כך פעם נוספת על

⁶ סופרנו בירושלים, "קבוצת 'אל-ארד' הוצאה אל מחוץ לחוק", **הבקר**, 24 בנובמבר 1964, עמ' 1.

⁷ ע"ב 1/65 ירדור נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השישית, פ"ד יט (3) 365 (1965).

⁸ ע"ב 2/84 ניימן נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת האחת-עשרה, פ"ד לט (2) 225 (1985).

⁹ ע"ב 1/88 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השתים-עשרה, פ"ד מב (4) 177 (1988).

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

ידי ועדת הבחירות המרכזית יחד עם רשימת כהנא חי. החלטות אשר גם הפעם לא שונו על ידי בית המשפט העליון.¹⁰

החלטות פסילה נוספות של ועדת הבחירות המרכזית, אשר הובאו בפני בית המשפט העליון לאורך השנים, בוטלו על ידי בית המשפט, בהן פסילתן של רשימות בל"ד,¹¹ רע"ם-תע"ל,¹² רע"ם-בל"ד,¹³ ורשימת משפט צדק, לרפורמה במערכת המשפט ולשחרור יגאל עמיר.¹⁴ כמו כן, בוטלו החלטות פסילה של הוועדה בעניינם של המועמדים עזמי בשארה (מרשימת בל"ד),¹⁵ אחמד טיבי (מרשימת חד"ש-תע"ל),¹⁶ חנין זועבי (מרשימת בל"ד),¹⁷ ברוך מרזל (מרשימת יח"ד),¹⁸ עופר כסיף (מרשימת חד"ש-תע"ל),¹⁹ היבא יזבק (מהרשימה המשותפת),²⁰ ואבתיסאם מראענה-מנוחין (מרשימת מפלגת העבודה).²¹

המגמה השולטת בפסיקתו של בית המשפט העליון לאורך השנים היתה כי יש לנקוט גישה זהירה ומרוסנת בכל הנוגע לפסילת רשימות ומועמדים מלהשתתף בבחירות לכנסת. בשים לב לעוצמתן של הזכויות לבחור ולהיבחר, נקודת המוצא של בית המשפט העליון הייתה שיש לפרש את עילות הפסילה בצמצום ולהפעילן רק במקרים קיצוניים ביותר כשיש מסה קריטית של ראיות המוכיחות כי המטרה האסורה היא חלק דומיננטי בשאיפות או בפעילות הרשימה או המועמד וכי לשם קידומן הם מבקשים ליטול חלק בבחירות לכנסת.

¹⁰ ע"ב 2805/92 רשימת "כך" לכנסת השלוש-עשרה נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית (נבו, לא פורסם תאריך); ע"ב 2858/92 מובשוביץ נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השלוש-עשרה (נבו 9.6.1992).

¹¹ א"ב 11280/02 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה נ' טיבי, פ"ד נז(4) 1 (2003); ע"ב 561/09 בל"ד – המפלגה הלאומית הדמוקרטית נ' ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-18 (נבו 7.3.2011); ע"ב 6668/22 בל"ד – ברית לאומית דמוקרטית נ' ועדת הבחירות המרכזית לבחירות לכנסת ה-25 (נבו 9.10.2022).

¹² ע"ב 561/09 בל"ד – המפלגה הלאומית הדמוקרטית נ' ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-18 (נבו 7.3.2011).

¹³ א"ב 1806/19 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21 נ' כסיף (נבו 18.7.2019).

¹⁴ א"ב 852/20 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-23 נ' יזבק (נבו 9.2.2020).

¹⁵ א"ב 11280/02 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה נ' טיבי, פ"ד נז(4) 1 (2003).
¹⁶ שם.

¹⁷ א"ב 9255/12 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת התשע-עשרה, פ"ד סו(2) 816 (2013); א"ב 1095/15 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת העשרים נ' ליברמן (נבו 10.12.2015).

¹⁸ א"ב 1095/15 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת העשרים נ' ליברמן (נבו 10.12.2015).

¹⁹ א"ב 1806/19 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21 נ' כסיף (נבו 18.7.2019).

²⁰ א"ב 852/20 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-23 נ' יזבק (נבו 9.2.2020).

²¹ א"ב 1156/21 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-24 נ' מראענה (נבו 28.2.2021).

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

לוח 1: פסילת רשימות ומועמדים על ידי ועדת הבחירות המרכזית ופסיקות בית המשפט העליון (1965-2022)

מועד הבחירות	שם הרשימה או המועמד שנפסלו על ידי ועדת הבחירות המרכזית	תוצאת הפסיקה של בית המשפט העליון
1965	רשימת הסוציאליסטים	הערעור נדחה
1984	כך	הפסילה בוטלה
1984	הרשימה המתקדמת לשלום	הפסילה בוטלה
1988	כך	הערעור נדחה
1992	כך	הערעור נדחה
1992	כהנא חי	הערעור נדחה
2003	בלי"ד	הפסילה בוטלה
2003	עזמי בשארה (בלי"ד)	הפסילה בוטלה
2003	אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל)	הפסילה בוטלה
2009	בלי"ד	הפסילה בוטלה
2009	רע"מ-תע"ל	הפסילה בוטלה
2013	חנין זועבי (בלי"ד)	הפסילה בוטלה
2015	ברוך מרזל (יח"ד)	הפסילה בוטלה
2015	חנין זועבי (בלי"ד)	הפסילה בוטלה
2019	רע"מ-בלי"ד	הפסילה בוטלה
2019	עופר כסיף (חד"ש-תע"ל)	הפסילה בוטלה
2020	היבא יזבק (הרשימה המשותפת)	הפסילה בוטלה
2020	משפט צדק, לרפורמה במערכת המשפט ולשחרור יגאל עמיר	הפסילה בוטלה
2021	אבתיסאם מראענה-מנוחין (מפלגת העבודה)	הפסילה בוטלה
2022	בלי"ד	הפסילה בוטלה

מתי, לראשונה, נפסלו מועמדים לכנסת?

עד כה, טרם קרה שמועמד נפסל על ידי ועדת הבחירות המרכזית ופסילתו אושרה על ידי בית המשפט העליון. עם זאת, בשנת 2019 התרחשו, לראשונה, שלושה מקרים חריגים, שבהם מועמדים שאושרו על ידי ועדת הבחירות המרכזית, נפסלו לבסוף על ידי בית המשפט העליון בעקבות ערעורים שהוגשו על ההחלטות. הפסילה הראשונה של מועמד לכנסת על ידי בית המשפט העליון התרחשה לקראת הבחירות לכנסת ה-21 עם פסילתו של חבר רשימת איחוד מפלגות הימין מיכאל בן ארי מלהתמודד לכנסת. בעניינו של בן ארי, קבע בית המשפט העליון ברוב דעות כי מהראיות הרבות שהוצגו בפניו מצטיירת תמונה חד-משמעית, ברורה ומשכנעת של הסתה לגזענות כלפי הציבור הערבי בכללותו, המקימה עילת פסילה על פי סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת.²² לקביעת בית המשפט העליון, מדובר בראיות משמעותיות הכוללות התבטאויות משפילות וקיצוניות בחומרתן, שנמשכו לאורך תקופה ממושכת כלפי האוכלוסיה הערבית, וכללו, בין היתר, גם קריאות מפורשות לאלימות. כך, לדוגמה, בסרטון, אשר פורסם בשנת 2018, טען בן ארי כי "מי שרק מעז לדבר נגד יהודי, הוא לא חי. הוא לא חי! לא מגרשים אותו, לא שוללים לו אזרחות. הוא לא חי! כיתת יורים הורגים אותו, מחסלים אותו, כמו שערכים מבינים. זו השפה שלהם [...]"²³. סרטון זה זכה לאלפי צפיות ולמאות לייקים, תגובות ושיתופים. פסיקת בית המשפט העליון בעניינו של בן ארי הוותה תקדים כפול, שכן, לראשונה, נפסל מועמד יחיד על ידי בית המשפט העליון, וכן הייתה זו הפעם הראשונה שבית המשפט העליון פסל מועמד שוועדת הבחירות המרכזית אישרה את מועמדותו.

לקראת הבחירות לכנסת ה-22 באותה שנה, שב בית המשפט העליון ופסל שני חברים ברשימת עוצמה יהודית, בנצי גופשטיין וברוך מרזל, על אף שגם במקרה שלהם ועדת הבחירות המרכזית אישרה את מועמדותם. בעניינו של גופשטיין, בית המשפט העליון קבע פה אחד כי מעיון בעשרות הראיות שהוצגו בפניו עולה תמונה ברורה, חד-משמעית וגלויה על פניה של הסתה שיטתית לגזענות נגד הציבור הערבי. בעניינו של מרזל, קבע בית המשפט העליון ברוב דעות כי התמונה המצטיירת מעיון ברצף ההתבטאויות של מרזל לאורך השנים היא תמונה הצבועה בצבעים עזים, ברורים וחד-משמעיים של הסתה לגזענות.²⁴

²² א"ב 1806/19 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21 נ' כסיף (נבו 18.7.2019).

²³ שם, עמ' 31.

²⁴ ע"ב 5487/19 סגל נ' בן גביר (נבו 25.8.2019).

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

לוח 2: פסיקות בית המשפט העליון בעניין מועמדים שאושרו על ידי הוועדה בשנת 2019

מועד הבחירות	שם המועמד	החלטת ועדת הבחירות המרכזית	פסיקת בית המשפט העליון
אפריל 2019	מיכאל בן ארי	המועמדות אושרה	הערעור התקבל והמועמדות נפסלה
אפריל 2019	איתמר בן גביר	המועמדות אושרה	הערעור נדחה
ספטמבר 2019	ברוך מרזל	המועמדות אושרה	הערעור התקבל והמועמדות נפסלה
ספטמבר 2019	בן-ציון גופשטיין	המועמדות אושרה	הערעור התקבל והמועמדות נפסלה
ספטמבר 2019	איתמר בן גביר	המועמדות אושרה	הערעור נדחה

מדוע קיים צורך ברפורמה באשר לסמכות לפסול רשימות ומועמדים לכנסת?

הזכות לבחור ולהיבחר היא מנשמת אפה של הדמוקרטיה הישראלית. משכך, מניעת השתתפות בבחירות לכנסת נדרשת להעשות בזהירות רבה ובמקרים חריגים בלבד. השיטה הנוהגת כיום לפיה ועדה פוליטית בעיקרה היא שמחליטה על פסילת רשימות ומועמדים הינה שיטה בעייתית, אשר מכניסה באופן בלתי נמנע שיקולים לא ענייניים להחלטה שאמורה להתקבל בחרדת קודש ובהתבסס על ראיות ברורות וחד-משמעיות. בחינה השוואתית מלמדת כי אין עוד דמוקרטיה מלבד ישראל, שבה קיים גוף מנהל בחירות, שחבריו ממונים על בסיס מפלגתי ושיש בידיו סמכות לפסול רשימות ומועמדים. במדינות שאכן קיימת בהן סמכות לפסילת מפלגות הרי שהיא נתונה בידי גופים אחרים, כגון ועדת בחירות מקצועית, הממונה על בסיס מומחיות ולא על בסיס ייצוג מפלגתי (לדוגמה, בדרום אפריקה) או בית משפט חוקתי (לדוגמה, בגרמניה).²⁵

בכל בחירות אנו נחשפים לאותו ריטואל פוליטי חוזר בוועדת הבחירות המרכזית, אשר מבקש למנוע מרשימות או ממועמדים מסויימים את האפשרות לקחת חלק במשחק הדמוקרטי, או, לחילופין, מאשר את מועמדותם של אלה, אשר קיים לגביהם בסיס ראייתי מוצק לפסילה בהתאם לעילות שבחוק יסוד: הכנסת, וזאת על סמך מניעים פוליטיים ובהתאם למפתח הצבעה מפלגתי. מצב בעייתי שכזה דורש חשיבה מחודשת לגבי תפקידה של ועדת הבחירות המרכזית לפסול רשימות ומועמדים, כמו גם לגבי גוף מתאים יותר לעשות זאת.

²⁵ דנה בלאגנר, ועדת הבחירות המרכזית – מקצועית או פוליטית? (ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2022), עמ' 90-91.